

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ЕПІДЕМІОЛОГІЯ**

(назва освітнього компонента)

Галузь знань: **I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»**Спеціальність: **I5 «Медсестринство»**Спеціалізація **I5.01 Медсестринство**Код компонента в освітній програмі: **ОК 12**Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**Форма здобуття освіти: **заочна**Рік навчання: **1**Семестр(и): **I осінній або II весняний**Тип освітнього компонента: **обов'язковий**Навчальний рік: **2025-2026**Обсяг: **__4,0__ кредити ECTS (__90_ год.)**Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**Підсумковий контроль: **залік**Пререквізити: **ОК5 Інформаційні технології в медсестринстві, знання медичної біології та мікробіології, ОК10 Медична статистика в організації медсестринського процесу**Кафедра/підрозділ: кафедра епідеміології, вул. Трінклера, 12, 3-й поверх червоного корпусу
Керівник освітнього компонента: ас. Макарова Вікторія Іванівнаvi.makarova@knmu.edu.uaСторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3026>**ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

Розповсюдження інфекційних хвороб в людській популяції має свої закони. Для успішної боротьби з інфекційними хворобами необхідно розуміти закономірності та механізм розвитку епідемічного процесу в людській популяції та його особливості під час надзвичайних ситуацій. Організація та проведення профілактичної та протиепідемічної роботи в сучасних умовах покладена на медичних працівників первинної, вторинної чи третинної ланки медичної допомоги, що також потребує спеціальних знань та вмінь.

В сучасних умовах в світі постійно відбуваються надзвичайні ситуації, під час яких окрім факторів самої надзвичайної ситуації, активізуються і природні та соціальні фактори епідемічного процесу, що призводить до підвищення рівня захворюваності та смертності населення, а організація і проведення своєчасних, у повному обсязі профілактичних та протиепідемічних заходів є викликом для системи охорони здоров'я населення України.

В сучасних умовах реформування системи охорони здоров'я України з акцентом на її профілактичній спрямованості, актуальним є боротьба з інфекційними захворюваннями та зниження летальних випадків від інфекційної патології.

МЕТА КУРСУ: формування знань з теорії механізму передачі збудників інфекційних хвороб, практичних вмінь та навичок з планування і здійснення протиепідемічних та профілактичних заходів щодо найбільш поширених та інфекційних хвороб, які мають міжнародне значення на основі епідеміологічного методу дослідження як основи методології наукового дослідження, оптимізації процесу діагностики, лікування та профілактики захворювань та використання принципів доказової медицини в прийнятті обґрунтованих рішень по проведенню лікувальних та профілактичних заходів.

– РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- виявляти причини виникнення і закономірності розвитку епідемічного процесу;
- проводити епідеміологічне обстеження осередку інфекційної хвороби та епідемічного спалаху та розробляти заходи щодо їх локалізації;
- аналізувати епідемічний стан території, планувати відповідні заходи і організовувати їх виконання;
- проводити аналіз інфекційної та неінфекційної захворюваності;
- організовувати та проводити імунопрофілактику інфекційних захворювань.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (6 год.):**

1. Епідеміологія як наука про епідемічний процес в історії епідеміології. Еволюція епідеміологічних прийомів дослідження. Предмет епідеміології.
2. Епідемічний процес. Рушійні сили епідемічного процесу. Механізм передачі збудників інфекційних хвороб. Класифікація інфекційних хвороб.
3. Епідеміологічна характеристика групи інфекцій дихальних шляхів. Епідеміологічна характеристика групи кишкових інфекцій. Принципи профілактичних та протиепідемічних заходів.

Перелік тем практичних занять (14 год.):

1. Епідеміологічні закони поширення інфекційних захворювань в сім'ї, громадах та інших людських спільнотах. Чинники ризику інфекційної захворюваності.
2. Організація та проведення профілактичних, протиепідемічних та санітарно – гігієнічних заходів в осередках інфекційних захворювань
3. Чинники ризику неінфекційної захворюваності.
4. Організація та проведення профілактичних та санітарно – гігієнічних заходів серед населення.
5. Просвітницька діяльність сестри медичної в профілактиці інфекційних та неінфекційних захворювань.
6. Імунопрофілактика як складова системи забезпечення громадського здоров'я. Комунікації в сім'ях та громадах.
7. Просвітницька діяльність сестри медичної в галузі вакцинопрофілактики
8. Доказова медицина як сучасний стиль діяльності медичних працівників. Принципи доказової медицини.
9. Інструменти управління якістю медичної допомоги. Стандартизація медичних технологій та послуг з позиції доказової медицини
10. Профілактика інфекційних ускладнень при наданні медичних послуг та догляді за пацієнтами як основа якісної медичної допомоги.
11. Епідеміологічні особливості інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги. Інфекційний контроль
12. Просвітницька діяльність сестри медичної в галузі інфекційного контролю
13. Захист індивідуальної самостійної роботи.
14. Диференційований залік.

Перелік тем самостійної роботи студента (100 год.)

1. Основні епідеміологічні поняття. Вчення про епідемічний процес.
2. Джерела збудників інфекційних захворювань. Механізми, шляхи і фактори передачі збудників інфекційних хвороб. Сприйнятливий організм.
3. Осередок інфекційної хвороби, заходи щодо його локалізації. Дератизація. Дезінсекція. Дезінфекція.
4. Епідеміологічні особливості інфекцій з аерозольним механізмом передачі збудника
5. Епідеміологічні особливості інфекцій з фекально - оральним механізмом передачі збудника
6. Епідеміологічні особливості інфекцій з трансмісивним механізмом передачі збудника
7. Епідеміологічні особливості інфекцій з контактним механізмом передачі збудника
8. Організація та проведення занять для пацієнтів з питань профілактики розповсюдження збудників інфекційних захворювань з різними механізмами передачі
9. Імунопрофілактика в системі громадського здоров'я. Правове підґрунтя імунопрофілактики
10. Програми імунопрофілактики (рутинна, наздоганяюча, як відповідь на надзвичайну подію в сфері охорони громадського здоров'я)

11. Просвітницька діяльність сестри медичної при роботі з пацієнтами, які коливаються щодо вакцинації. Комунікації в громадах.
12. Доказова медицина. Принципи. Рівні доказовості. Систематичні огляди, метааналіз. Клінічні керівництва. Стандартизація надання медичної допомоги.
13. Неінфекційні захворювання. Чинники ризику. Основні напрямки боротьби та профілактики.
14. Епідеміологія інфекцій, що пов'язані з наданням медичної допомоги.
15. Стандартні заходи захисту. Заходи попередження інфікування, засновані на шляхах передачі збудників (контактні, крапельні, повітряні)
16. Гігієна рук медичного персоналу.
17. Дезінфекційні засоби в ЗОЗ. Очищення та дезінфекція поверхонь в ЗОЗ
18. Респіраторна гігієна. Безпечні ін'єкції. Алгоритм дій медичного працівника при пошкодженні гострим предметом.
19. Репроцесинг виробів медичного призначення
20. Засоби індивідуального захисту.
21. Поводження з медичними відходами
22. Поводження з білизною в закладі охорони здоров'я.
23. Розробка та впровадження стандартних операційних процедур.
24. Впровадження програми WASH в закладі охорони здоров'я.
25. Розробка програми навчання з профілактики інфекцій та інфекційного контролю для медичних / немедичних працівників закладу охорони здоров'я.
26. Розробка програми навчання з профілактики інфекцій для пацієнтів.
27. Організація та проведення занять з питань гігієни рук, респіраторної гігієни та етикету кашлю для пацієнтів
28. Використання інформаційних ресурсів для пошуку даних, що мають доказовість при підготовці навчальних матеріалів для медичних працівників та пацієнтів
29. Виконання індивідуальної самостійної роботи – аналіз наукової публікації; розробка плану та презентації заняття для пацієнтів з питань епідеміології та профілактики захворювань (опис дивись нижче)
30. Підготовка до диференційованого заліку
31. Виконання індивідуальної самостійної роботи (курсова робота).

Завдання для індивідуальної самостійної роботи здобувача:

1. Аналіз наукової публікації
2. Розробка плану та презентації навчального заняття з профілактики захворювань для пацієнтів

Індивідуальне завдання № 1 – «Аналіз наукової публікації» (обов'язково).

Має бути оформлено Word document та презентовано на практичному занятті.

Алгоритм аналізу наукової публікації:

Мета роботи: Закріплення і практичне застосування знань, навичок і умінь шляхом аналізу наукової публікації з питань епідеміологічних досліджень у галузі клінічної та профілактичної медицини.

Завдання роботи:

1. Вміти визначати адекватність дизайну наукового дослідження вирішенню тієї чи іншої проблеми клінічної та/або профілактичної медицини.
2. Вміти проаналізувати якість та правильність наведеного в статті дослідження.
3. Навчитися оцінювати отримані результати та їх інтерпретацію.
4. Вміти з'ясовувати практичну значущість отриманих результатів.

Завдання для самостійної роботи

Знайдіть в медичній науковій періодиці за останні два роки статтю, що представляє результати аналітичного або експериментального епідеміологічного дослідження.

Стаття повинна бути представлена в повнотекстовому варіанті - тези і реферати виключаються! - і структурована відповідно до стандартних вимог з виділенням розділів «Резюме (реферат)», «Вступ», «Цілі», «Матеріали і методи» (або «Методика дослідження»), «Результати», «Обговорення», «Висновки».

Можливе здійснення пошуку статті в наукових періодичних виданнях і в мережі Інтернет (електронні наукові видання) з будь-якої медичної спеціальності, проте повинні бути відомі вихідні дані публікації (назва періодичного видання, рік, номер випуску, сторінки).

Статтю необхідно ксерокопіювати та зберегти до кінця вивчення курсу.

Прочитайте статтю і дайте письмово відповідь на наступні питання:

По розділах «Резюме (реферат)» і «Вступ»:

1. Якій науковій або практичній проблемі і якій конкретній темі присвячено статтю, обрану для аналізу?
2. Доведіть, що дане дослідження є епідеміологічним. Для цього визначте об'єкт дослідження, його цілі і завдання.
3. Чи логічно пов'язана мета дослідження з представленою проблемою?
4. Яка робоча гіпотеза дослідження була висунута? Коли була сформульована гіпотеза: до, під час або після дослідження? Чи відповідає гіпотеза предмету дослідження?
5. Якого типу епідеміологічне дослідження представлено? Доведіть та представте схематично дизайн дослідження.
6. Які потенційні помилки можуть бути в дослідженнях такого типу? Які способи їх компенсації? Чи були ці способи використані авторами статті, і якщо так, то які саме?
7. Які ще методи усунення потенційних помилок можливо використовувати в дослідженнях такого типу?

По розділу «Матеріали і методи» («Методика дослідження»):

1. Визначте групи досліджуваних, критерії включення і виключення їх з дослідження.
2. Чи є об'єктивні запропоновані методи відбору пацієнтів, відстеження результатів і їх аналізу?
3. Яке втручання планувалось і час його проведення?
4. Чи наведено обґрунтування обсягу вибірки?
5. Який метод рандомізації використовувався?
6. Які способи засліплення застосовувалися?
7. Яким чином збиралися дані?
8. Якщо в статті описані результати аналітичного дослідження, дайте відповідь на наступні питання:
 - Які показники використовувалися авторами для оцінки стану здоров'я осіб, включених в дослідження?
 - Як розраховувалися ці показники?
 - Чим обґрунтовують автори вибір саме цих показників? Які ще показники можна було б використовувати? Чи вважаєте Ви вибір авторів обґрунтованим - доведіть.
9. Якщо в статті описані результати клінічного дослідження, дайте відповідь на наступні питання:
 - Які критерії ефективності втручання використовували автори?
 - Чи є ці критерії, на Ваш погляд, оптимальними? Які ще критерії оцінки ефективності втручання, відповідні цілі дослідження, Ви можете запропонувати?
10. Чи вказано мінімальний рівень статистичної значущості відмінностей?
11. Які методи статистичного аналізу застосовані і який пакет комп'ютерних програм для цього був обраний?
12. Чи дотримувалися дослідники принципів біоетики при проведенні дослідження?

Згідно розділу «Результати»:

1. У чому полягає головний результат наукового дослідження?
2. Оцініть форму представлення результатів дослідження (приведена схема дослідження, просування хворих по групах, число хворих в кожній групі, проведені втручання, мірювання в кожній групі).

3. Оцініть проведений статистичний аналіз результатів (вибір видів показників, наявність точкової та інтервальної їх оцінки, застосовані статистичні методи та критерії, адекватність їх застосування, які методи могли бути застосовані додатково).

4. Чи пов'язані результати логічно з метою дослідження та обговоренням?

5. Чи має наукове дослідження широту охоплення проблематики?

Згідно розділу «Обговорення»:

1. Оцініть інтерпретацію результатів, включаючи джерела зміщення (систематичної помилки) і неточностей (внутрішня обґрунтованість дослідження), обговоріть зовнішню обґрунтованість (узагальненість) результатів.

2. І в аналітичних, і в експериментальних дослідженнях автори роблять висновки про наявність причинно-наслідкових зв'язків. Незалежно від типу дослідження (аналітичне або експериментальне), описаного в обраній Вами статті, дайте відповідь на наступні питання:

- Що в дослідженні було причиною, і що - наслідком.

- Чи обґрунтовані висновки авторів про наявність (або відсутність) причинно-наслідкового зв'язку?

3. Оцініть достовірність і практичну значимість результатів дослідження, описаного в статті.

4. Чи вважаєте Ви висновки авторів обґрунтованими? Якщо результати представляються Вам недостатньо обґрунтованими, то чому?

5. Сформулюйте пропозиції щодо вдосконалення побудови і організації дослідження. Якщо висновки обґрунтовані, то запропонуйте сферу практичного застосування результатів дослідження.

6. Які додаткові дослідження Ви б рекомендували провести, щоб прийняти рішення про доцільність практичного впровадження результатів роботи, описаної в статті?

По розділу «Висновки»:

1. Чи відповідає висновок меті?

2. Чи надає висновок відповідь на головне питання?

3. Чи ґрунтуються висновки на результатах?

4. Чи згодні Ви з висновками, які зроблені авторами статті, на основі отриманих даних?

5. Чи існують інші фактори, які необхідно було взяти до уваги і які могли вплинути на результати дослідження?

По розділу «Рекомендації»:

1. Оцінити рекомендації:

- чи вони конкретні?

- чи вони специфічні?

- чи вони здійсненні?

- чи вони ґрунтуються на висновках?

-

Індивідуальне завдання № 2 (обов'язково) Розробка плану та презентації навчального заняття з профілактики захворювань для пацієнтів

Має бути оформлено з використанням програми PowerPoint Presentation, регламент доповіді – 10 хвилин, доповідається на практичному занятті.

Теми для підготовки плану та презентації навчального заняття для пацієнтів:

1. Епідеміологія та профілактика кору
2. Епідеміологія та профілактика кашлюка
3. Епідеміологія та профілактика дифтерії
4. Епідеміологія та профілактика правця
5. Епідеміологія та профілактика туберкульозу
6. Епідеміологія та профілактика епідемічного паротиту
7. Епідеміологія та профілактика краснухи
8. Епідеміологія та профілактика вірусного гепатиту В
9. Епідеміологія та профілактика вірусного гепатиту А

10. Епідеміологія та профілактика хвороби Лайма
11. Епідеміологія та профілактика поліомієліту
12. Епідеміологія та профілактика папіломавірусної інфекції людини
13. Епідеміологія та профілактика ротавірусної інфекції
14. Епідеміологія та профілактика менінгококової інфекції
15. Епідеміологія та профілактика пневмококової інфекції
16. Епідеміологія та профілактика гострих кишкових інфекцій
17. Епідеміологія та профілактика грипу та гострих респіраторних вірусних інфекцій
18. Респіраторна гігієна. Етикет кашлю
19. Гігієна рук
20. Епідеміологія та профілактика гіпертонічної хвороби
21. Епідеміологія та профілактика цукрового діабету
22. Епідеміологія та профілактика порушень ментального здоров'я
23. Епідеміологія та профілактика онкологічних захворювань
24. Епідеміологія та профілактика інсульту
25. Епідеміологія та профілактика інфаркту міокарда

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн за попередньою домовленістю з викладачем кафедри з використанням корпоративної пошти викладача / кафедри епідеміології ХНМУ

Методи навчання: лекція, виконання практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, розповідь-пояснення, бесіда, дискусія, презентація, навчальні відео.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінки за практичне заняття виставляються за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно» відповідно до критеріїв оцінювання знань та вмінь. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД з додаванням балів за виконані індивідуальні завдання (виконуються за бажанням) становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД).**

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів. Перелік індивідуальних завдань та кількість балів, які може отримати здобувач, можна отримати у викладача групи або знайти в програмі навчальної дисципліни, що розміщена на сторінці освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle)

Підсумковий контроль: диференційований залік (ДЗ). Умовою допуску до ДЗ є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за ДЗ становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + ДЗ$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати години, що відведені для самостійної роботи, виконанню необхідних завдань, а саме, «Аналіз захворюваності на певну інфекційну хворобу» підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю. Роз'яснення щодо виконання завдань, які винесені на самостійну роботу здобувача, надаються викладачем на 1-му занятті.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Епідеміологія та токсикологія : курс лекцій / Укладач : О.В. Бригада. – НУЦЗ України, 2023. – 178 с.
2. Епідеміологія / За ред. проф. І.П. Колеснікової. – Вінниця: Нова Книга, 2012.
3. Виноград Н.О., Васишин З.П., Козак Л.П., Романенко Т.А. Загальна епідеміологія / Навчальний посібник – Київ ВСВ «Медицина», 2010.
4. Спеціальна епідеміологія: навчальний посібник / Н.О. Виноград, З.П. Васишин, Л.П. Козак. — 3-є видання. — «Медицина», 2021. — 336 с.
5. Імунопрофілактика інфекційних хвороб : навчально-методичний посібник / Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, А.П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапії, А.П. Волохи. Київ, 2020. 304 с

Зав. кафедри епідеміології,
професорка

Т.О. Чумаченко

(підпис)

ПІБ